

<https://doi.org/10.62837/2024.8.186>

MƏHYƏDDİNOVA KÖNÜL MƏHƏRRƏM QIZI
Bakı Dövlət Universiteti
aim.2022@mail.ru

**DİLİN TƏKAMÜLÜNDƏ ABREVIATURLAR:
KOQNİTİV PERSPEKTİVLƏR**

Xülasə

Bu məqalə texnoloji inkişaf ilə dildə qısaltmaalrın və abreviaturların müasir ünsiyyət prosesindəki rolunu araşdırır. Abreviaturlar, xüsusilə SMS, sosial media və digər rəqəmsal platformalarda geniş istifadə olunaraq dilin təkamülündə mühüm rol oynayır. Məqalə abreviaturların koqnitiv emal prosesinə təsirlərini öyrənməyi hədəfləyir. Araşdırmalar göstərir ki, abreviaturların istifadəsi dilin qavranılmasını sürətləndirir və beyində məlumatın daha tez emal olunmasına kömək edir. D.Kristal abreviaturların dilin sadələşdirilməsi və ünsiyyətin asanlaşdırılmasında rol oynadığını vurğulayır. Abreviaturlar, informasiya mübadiləsi zamanı koqnitiv yükü azaldır və mesajın əsas məzmununu qısa zamanda çatdırır. Bununla belə, onların həddən artıq istifadəsi dilin zənginliyini azalda bilər. Araşdırmalara əsasən, abreviaturlar beyində daha tez yadda saxlanılır və vizual olaraq daha asan qavranılır. OK abreviaturu texnologiyanın təsiri altında yaranmış və qlobal ünsiyyətdə ən çox istifadə edilən qısaltılmış ifadələrdən biridir. Onun sadə forması koqnitiv yüklənməni azaldır və insanların mesajları tez qavramasına imkan verir. OK həmçinin beynin pozitiv və razılıq bildirmə ilə bağlı emal mexanizmlərini gücləndirir. Texnologiyanın inkişafı ilə abreviaturlar yeni dil formalarının yaranmasına şərait yaradır. Onlar xüsusilə gənc nəsil arasında kommunikasiya sürətini artırır. Abreviaturların istifadə edilməsi dil biliklərinin sadələşdirilməsinə və qısa mesajların başa düşülməsinə kömək edir. Buna baxmayaraq, çoxsaylı abreviaturların istifadəsi bəzən dilin semantik strukturunu mürəkkəbləşdirə bilər. Məqalədə abreviaturların müasir kommunikasiya prosesində yaratdığı yeni imkanlar və onların yaddaşa təsiri geniş şəkildə araşdırılır. Bu fenomen beynəlxalq dilçilik tədqiqatlarında mühüm mövzulardan biridir. Nəticədə, abreviaturların müasir ünsiyyətdə əsas yer tutduğu və texnologiya ilə bağlı koqnitiv prosesləri təkmilləşdirdiyi vurğulanır.

Açar sözlər: abreviasiya, abreviatur, koqnitiv dilçilik, kommunikasiya, dilin təkamülü

МАХЪЯДДИНОВА К.М.

АББРЕВИАТУРЫ В ЭВОЛЮЦИИ ЯЗЫКА: КОГНИТИВНЫЕ ПЕРСПЕКТИВЫ

РЕЗЮМЕ

Данная статья исследует роль сокращений и аббревиатур в современных процессах общения в контексте развития технологий. Аббревиатуры, особенно в SMS, социальных сетях и на других цифровых платформах, широко используются, играя важную роль в эволюции языка. Цель статьи — изучить влияние аббревиатур на когнитивные процессы обработки информации. Исследования показывают, что использование аббревиатур ускоряет восприятие языка и способствует быстрой обработке информации в мозге. Дэвид Кристалл подчеркивает роль аббревиатур в упрощении языка и облегчении общения. Аббревиатуры снижают когнитивную нагрузку при обмене информацией и позволяют быстро передать основное содержание сообщения. Однако чрезмерное их использование может уменьшить богатство языка. Согласно исследованиям, аббревиатуры легче запоминаются и быстрее воспринимаются визуально. Аббревиатура «ОК», появившаяся под влиянием технологий, является одной из самых распространенных в глобальном общении. Ее простая форма снижает когнитивную нагрузку и помогает людям быстрее воспринимать сообщения. «ОК» также усиливает когнитивные механизмы, связанные с положительными эмоциями и выражением согласия. С развитием технологий аббревиатуры способствуют формированию новых языковых форм, особенно среди молодежи, ускоряя процесс коммуникации. Использование аббревиатур упрощает языковые навыки и помогает лучше понимать короткие сообщения. Однако избыточное количество аббревиатур иногда может усложнить семантическую структуру языка. В статье подробно рассматриваются новые возможности, создаваемые аббревиатурами в процессе современного общения, а также их влияние на память. Этот феномен является важной темой в международных лингвистических исследованиях. В итоге подчеркивается, что аббревиатуры занимают ключевое место в современном общении и совершенствуют когнитивные процессы, связанные с технологиями.

Ключевые слова: аббревиация, аббревиатура, когнитивная лингвистика, коммуникация, эволюция языка

MAHYADDINOVA KONUL

ABBREVIATIONS IN LANGUAGE EVOLUTION: COGNITIVE PERSPECTIVES

SUMMARY

This article explores the role of abbreviations in modern communication processes within the context of technological development. Abbreviations, especially in SMS, social networks, and other digital platforms, are widely used and play an important role in the evolution of language. The aim of the article is to examine the impact of abbreviations on cognitive information processing. Research shows that the use of abbreviations accelerates language perception and promotes rapid information processing in the brain. D. Crystal emphasizes the role of abbreviations in simplifying language and facilitating communication. Abbreviations reduce cognitive load during information exchange and allow the core message to be quickly conveyed. However, excessive use of abbreviations may reduce the richness of language. According to studies, abbreviations are more easily remembered and are visually processed faster. The abbreviation "OK," which emerged under the influence of technology, is one of the most commonly used in global communication. Its simple form reduces cognitive load and helps people quickly comprehend messages. "OK" also strengthens cognitive mechanisms related to positive emotions and expressions of agreement. With technological advancement, abbreviations contribute to the formation of new language forms, particularly among young people, speeding up the communication process. The use of abbreviations simplifies language skills and helps better understand short messages. However, an overabundance of abbreviations can sometimes complicate the semantic structure of the language. The article thoroughly examines the new opportunities created by abbreviations in modern communication processes, as well as their impact on memory. This phenomenon is an important topic in international linguistic research. In conclusion, it highlights that abbreviations occupy a key place in modern communication and enhance cognitive processes related to technology.

Keywords: abbreviation, abbreviature, cognitive linguistics, communication, language evolution

Giriş. Texnologiyanın inkişafı ilə dilin istifadəsi və qavranılması da dəyişmişdir. Xüsusilə, SMS, sosial media və digər rəqəmsal platformalarda istifadə edilən abreviaturlar (qısaltmalar) dilin təkamülündə mühüm rol oynamağa başlamışdır. Bu məqalə, texnologiyanın dilin qısaldılması və abreviaturlar vasitəsilə informasiya emalı prosesində gətirdiyi yenilikləri araşdırmaq məqsədi daşıyır. Məqsədimiz, abreviaturların koqnitiv emal prosesinə təsirini öyrənmək və onların

müasir kommunikasiya mühitində dilin qavranılmasına və istifadəsinə necə təsir etdiyini araşdırmaqdır. D.Kristal SMS və sosial medianın dilə təsirini araşdırmaqla, abreviaturların istifadə olunmasının dilin degenerasiyasına səbəb olmadığı, əksinə, dillərin inkişafına və ünsiyyətin sadələşdirilməsinə kömək etdiyini iddia edir. D.Kristal həmçinin, abreviaturların və dil qısaltmalarının gənc nəsillərin koqnitiv qabiliyyətlərini gücləndirdiyini qeyd edir [3, s. 12].

Bu elmi araşdırmanın yeniliyi abreviaturların koqnitiv proseslərdə rolunu daha dərin şəkildə araşdırmaqla onların dilin təkamülündə necə fundamental bir funksiya yerinə yetirdiyini göstərməkdir. Xüsusilə, texnologiyanın təsiri ilə abreviaturların beynin qavrayış sürətinə və dilin strukturuna təsirləri yeni bir baxış bucağından təhlil olunur. Bununla yanaşı, məqalə abreviaturların beynin məlumat emalı sürətini necə artırdığını, lakin eyni zamanda dilin zənginliyini azalda biləcəyini irəli sürərək, koqnitiv dilçiliyin yeni aspektlərini üzə çıxarır.

L.V.Molçanova isə abreviasiya prosesini müqayisəli planda araşdırarkən belə bir fikir irəli sürür ki, *“qısaltma söz meydana gəlməsinin bir yolu kimi yeni leksik vahidlərdə ifadə planını cəmləşdirir və dilin məlumatlandırıcı funksiyasının optimallaşdırılmasına töhfə verən məzmun planını ümumiləşdirir. Qısaltma səbəbindən sözlərin maddi qabığı azaldılır, qavrayış dərəcəsi artır”* [14, s.122].

Bu mövzunun aktuallığı abreviaturların müasir dövrdə, xüsusən texnologiyanın və rəqəmsal ünsiyyət vasitələrinin inkişafı ilə, dilin təkamülündə mühüm rol oynaması ilə əlaqədardır. Müasir kommunikasiya vasitələrində (SMS, sosial media, e-poçt və s.) abreviaturlar geniş istifadə olunur və onların koqnitiv emal proseslərinə təsiri elmi araşdırmamızın aktuallığını şərtləndirən əsas məqamlardandır. Abreviaturların beynin informasiya emalı, yaddaş və qavrama proseslərinə təsiri, həmçinin dilin strukturuna gətirdiyi dəyişikliklər müasir dilçilik və kommunikasiya ilə bağlı tədqiqatlar üçün xüsusi maraq doğurur.

Bu baxımdan K.Surlou elmi araşdırmasında gənc insanların SMS və mobil mesajlaşma vasitəsilə dilin qısaltılması və abreviaturlardan istifadəsini araşdırır. O, bu fenomenin sosial dilçilik və koqnitiv proseslər üzərindəki təsirini öyrənir. Onun elmi nəticələrinə görə, gənclər arasında geniş yayılmış abreviaturların istifadəsi dil qavrayışını və ünsiyyət sürətini artırır [9, s. 216].

N.Baron isə texnologiyanın, xüsusən də mobil və internet kommunikasiya vasitələrinin dilə təsirini təhlil edərək, abreviaturların istifadəsinin gündəlik ünsiyyətə və dilin strukturuna necə təsir etdiyini araşdırmışdır. O, abreviaturların dilin dinamikliyini artırdığı və koqnitiv yükü azaltdığı qənaətinə gəlir [1]. N.Baron R.Linq ilə birgə elmi araşdırmasında isə Amerikanın universitet tələbələrinin SMS və “instant messaging” vasitələrində dil istifadəsini müqayisə edir. Tədqiqat göstərir ki, abreviaturlar və qısaltmalar həm SMS, həm də “instant messaging”-də geniş istifadə olunur və bu, kommunikasiya sürətini artırır, lakin dilin qavranılmasını mürəkkəbləşdirir də bilər [5].

D.Denis və S.A.Tagliamonte gənclərin “instant messaging” (IM) (sürətli mesajlaşma) və digər onlayn platformalarda abreviaturlar və dil qısaltmalarından necə istifadə etdiklərini araşdırır. Araşdırma nəticələri göstərir ki, abreviaturlar gənclərin dilində müəyyən dəyişikliklərə səbəb olur, lakin bu dəyişikliklər onların ümumi dil qabiliyyətlərinə mənfi təsir göstərmir [8, s.10].

S.K.Herrinq virtual ünsiyyətdə abreviaturların işlədilməsi və obların bu kommunikativ xəttə funksiyalarını təhlil edir, abreviaturların və qısaltılmış dil elementlərinin onlayn ünsiyyətdə necə geniş yayılmasından bəhs edir və bu fenomenin koqnitiv emal prosesinə təsirlərini təhlil edir [4, s.620].

“Nominativ funksiya, dilin qənaət və pragmatik funksiyası, sosial şəbəkələrdə şərhlər bölümündə istifadə olunan abreviaturlardan ibarət olan leksika üçün əsas funksiyalar kimi çıxış edir. ... Ümumiyyətlə, belə şərhələrdə abreviaturlar üslubi cəhətdən neytral leksik lay kimi çıxış edir” [13, s.251].

Bu araşdırmaların hər biri, abreviaturların və texnologiya ilə bağlı dil qısaltılmasının dilin qavranılması və istifadəsi üzərindəki müxtəlif təsirlərini öyrənir. Onlar, texnologiyanın dilin təkamülündə necə mühüm rol oynadığını və bu proseslərin koqnitiv aspektlərini aydınlaşdırır.

Metod və materillər. Bu məqalə texnologiyanın dilə təsiri və abreviaturların koqnitiv emal proseslərindəki rolu haqqında mövcud elmi ədəbiyyatı təhlil etmək məqsədini daşıyır. Araşdırmada əsasən nəzəri təhlil metodu tətbiq edilmişdir. Araşdırmanın əsas materialları kimi beynəlxalq dilçilik üzrə aparılmış tədqiqatlar, məqalələr, kitablar və onlayn resurslardan istifadə olunmuşdur. Əsas mənbələrə D.Kristal, N.Baron, A.Metkalf və s. alimlərin dildə qısaltmalar və texnologiyanın dilə təsiri ilə bağlı tədqiqatları daxildir.

Əsas hissə. Ümumiyyətlə, qeyd edilməlidir ki, abreviaturlar *“nitqin sintaktik quruluşunu”* dəyişməyə qadir deyil, daha doğrusu, konstruktiv funksiyaları yerinə yetirmir [10]. R.K.Drozdov qeyd edir ki, *“abreviaturlar məndə nominativ və kommunikativ funksiyaları yerinə yetirərək, nitqin mühüm ekspressivləşmə vasitələrindən birini təşkil edir”* [12, s.222].

Abreviaturların istifadəsi, koqnitiv emal prosesində müəyyən dəyişikliklər yaradır. Məlumdur ki, abreviaturlar qısaltılmış formalar olduqları üçün onların qavranılması və yadda saxlanması adi sözlərdən fərqlənə bilər. Araşdırmalar göstərir ki, abreviaturların istifadəsi alınan məlumatın beyində daha sürətli emal edilməsinə səbəb ola bilər, çünki onlar informasiya emalı prosesini sürətləndirir və mesajın əsas məzmununu tez bir zamanda qavramağa kömək edir. Bu xüsusiyyət, xüsusilə böyük həcmli informasiya mübadiləsinin aparıldığı rəqəmsal mühitlərdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Abreviaturların yaddaşda saxlanması ilə bağlı aparılan araşdırmalar göstərir ki, bu cür qısaltılmış formalar yaddaşa daha asanlıqla həkk olunur. Bunun səbəbi, abreviaturların vizual və qısa olmaları, beyində daha asan şəkildə kodlaşdırılmalarına

imkan verməsidir. Bununla belə, bəzi hallarda abreviaturların çoxluğu və ya nadir istifadəsi onların unudulmasına səbəb ola bilər.

Texnologiyanın gətirdiyi əsas yeniliklərdən biri də dilin qısaldılması və bu qısaltmaların geniş yayılmasıdır. Bu proses, dilin strukturunu və istifadə qaydalarını dəyişdirir. Məsələn, “LOL”, “BRB” kimi abreviaturlar bir çox dillərdə ümumi istifadəyə daxil olmuşdur. Bu fenomen, beynəlxalq kommunikasiya prosesində dillərarası əlaqəni gücləndirir və yeni dil biliklərinin formalaşmasına səbəb olur.

“Abreviatur, reallığın, o cümlədən dilin kreativ yenidən mənalandırılması prosesi olaraq, bu məqsədə ən uyğun olan işarə formasının axtarışı, semantik baxımdan çoxməhsuldar və dəqiq məzmun ötürülməsi kimi hadisələrlə sıx əlaqədardır” [11, s.16]. Məsələyə bu şəkildə yanaşan Ye.A.Vişnyakova abreviaturların dilin funksional və sistemli səviyyələrində necə əhəmiyyətli olduğunu və onların məzmunun dəqiq və yığcam şəkildə ötürülməsindəki rolunu vurğulayır, abreviaturların söz yaradıcılığında və ünsiyyət prosesində funksional əhəmiyyəti ilə bağlı əsas məqamları ifadə edir.

Abreviaturların istifadəsi, dil biliklərinin sadələşdirilməsinə və qısa mesajların daha sürətli başa düşülməsinə gətirib çıxarır. Bu isə insanların daha effektiv şəkildə ünsiyyət qurmalarına və böyük həcmdə informasiyanı qısa müddətdə qəbul etmələrinə kömək edir. Bununla yanaşı, bu prosesin mənfi təsirləri də mövcuddur. Belə ki, dilin çox sadələşdirilməsi və abreviaturların həddən artıq istifadəsi, bəzi hallarda dilin zənginliyini azalda və mənəvi təhriflərə səbəb ola bilər.

Bu məqsədlə son illər bütün dünya dillərində olduğu kimi, Azərbaycan dilinin sosial məkanda işlənməsi fonunda böyük bir kütlənin leksikonuna daxil olan “OK” abreviaturunun koqnisiyası diqqəti xüsusilə çəkir. “OK” abreviaturu dünyada ən çox tanınan və istifadə olunan ifadələrdən biridir. Onun koqnitiv xüsusiyyətləri ilə bağlı bir neçə mühüm məqam və araşdırmalara diqqət yetirək.

“OK” abreviaturunun mənşəyi ilə bağlı bir çox fərziyyə mövcuddur, lakin ən geniş qəbul olunan fərziyyə onun XIX əsrdə ABŞ-da yarandığını göstərir. 1839-cu ildə ABŞ mətbuatında “all correct” ifadəsinin yanlış yazılış forması olan “oll korrekt” şəkildən, daha doğrusu, bu ifadənin fonetik səs qabığı olan [ɔl kɔrekt] tələffüz formasından törəyən “OK” abreviaturu geniş işləklilik qazanmışdır.

“OK” abreviaturunun geniş mədəni və liqnvistik ortamda bu qədər uğurlu olmasının səbəbi, onun koqnitiv olaraq tez qavranılması və asanlıqla yadda saxlanmasıdır. “OK” çox qısa və yığcam bir ifadə olduğu üçün beynin onu qavraması və yadda saxlaması asandır. Bu abreviaturun sadə forması koqnitiv yüklənməni azaldaraq, sürətli anlaşıma və emalı təmin edir. Bu, xüsusilə sürətli ünsiyyətin vacib olduğu rəqəmsal dünyada geniş istifadəyə səbəb olmuşdur.

“OK” özlüyündə pozitiv və razılıq bildirən bir sözləm olduğu üçün, insanlar onu koqnitiv olaraq daha asan qəbul edirlər. Emosiya və razılıq bildirməsi onun dərhal anlaşılmasını və yadda saxlanılmasını gücləndirir. Koqnitiv dilçilik

sahəsindəki araşdırmalar göstərir ki, pozitiv mənalarla yüklü olan ifadələr beyində daha asan yadda qalır və tez emal olunur.

“OK” abreviaturunun semantikasında genişlənmə də müşahidə edilir. Məsələn, idarəedici qurğularda istənilən ayarları təsdiqləmək üçün nəzərdə tutulan düymələrin üzərində “OK” yazılır, və ya bu anlamda “OK düyməsini basmaq” kimi ifadələrdən istifadə edilir. “Razılıq vermək // razılıq almaq” mənasında “OK vermək” sözləməsi istifadə edilir. “Tamam // oldu” mənasında isə sadəcə “OK” işlədilir. “Hər şey yolundadır” əvəzinə isə “Hər şey OK-dir” ifadəsinin işlənməsinə də rast gəlinir. Bu kontekstdə “OK” “yaxşıdır” ismi xəbərinə ekvivalent kimi çıxış edir. “All correct” (hər fi mənadada “hər şey düzdür // doğrudur”) ifadəsindən törəyən “OK” abreviaturunun semantik abxımdan bu qədər inkişaf edərək daha yeni-yeni mənalar kəsb etməsi gənc nəslin danışıq dilində daha çox müşahidə edilir.

A.Metkalf bu “OK” abreviaturunun yaranma tarixini və dünyada ən çox istifadə olunan sözlərdən birinə çevrilməsinin səbəblərini araşdıraraq, bu abreviaturun ABŞ-dan başlayaraq beynəlxalq miqyasda necə geniş yayıldığını və müxtəlif mədəniyyətlərdə sürətlə qəbul edildiyini təhlil edir. Metkalfa görə, bu sözün uğurunun səbəbi onun koqnitiv olaraq asan başa düşülən və istifadəsi baxımından rahat olmasıdır [7, s.120]. D.Kristal isə bu abreviaturun ingilis dilinin əsas ünsürlərindən birinə çevrildiyini və qlobal istifadəsini araşdırır. O qeyd edir ki, “OK” qısa, konkret və hər yerdə başa düşülən bir söz olduğu üçün beynin emalını asanlaşdırır və dil ünsiyyətini daha da səmərəli edir [2, s.145-146].

C.Mak Uorter, dilin texnologiya və sosial medianın təsiri ilə necə təkamül etdiyini araşdırarkən, “OK” abreviaturuna da xüsusi diqqət ayırır. O, bu sözü texnologiyanın təsiri altında yayılmış ən qədim və təsirli dil ünsiyyət vasitələrindən biri kimi dəyərləndirir və onun koqnitiv olaraq insan beynində necə qavranıldığını izah edir [6, s.23]. O, bu kontekstdə dilin ümumi strukturunu və dil dəyişikliklərinin koqnitiv mexanizmlərlə necə əlaqəli olduğunu müzakirə edərək sapir-vorf nəzəriyyəsini tənqid edir.

Sapir-Vorf nəzəriyyəsi (Sapir-Whorf Hypothesis) həmçinin dildə nisbilik nəzəriyyəsi (linguistic relativity) kimi də tanınır. Bu nəzəriyyə dilin insanların düşüncə tərzinə və dünyanı qavrama qabiliyyətinə əsaslı şəkildə təsir etdiyini irəli sürür. Başqa sözlə, dilin strukturunu və lüğəti insanların gerçəklikləri necə gördüyünü, qavradığını və anladıklarını formalaşdırır. Nəzəriyyənin iki əsas forması var: 1. Dildə kəskin nisbilik: dilin strukturunu insanların düşüncə tərzini müəyyənləşdirir və sərt şəkildə formalaşdırır. Bu, o deməkdir ki, fərqli dillər danışan insanlar dünyanı fərqli şəkildə anlayır və qavrayırlar.

2. Dildə zəif nisbilik: dil, düşüncə və qavrayış proseslərinə təsir göstərə bilər, lakin dil düşüncəni tam müəyyənləşdirmir. Dil sadəcə olaraq, düşüncə üçün müəyyən çərçivələr yaradır və onu yönəldir.

C.Mak Uorter bu nəzəriyyəni tənqid edərək, dilin insanların dünyanı qavraması və düşüncələri üzərində həlledici təsirə malik olmadığını qeyd edir. Onun

iddialarına görə, “*dil düşüncəni məhdudlaşdırmır*” [6, s.90]. O, dilin düşüncə üçün yalnız bir vasitə olduğunu, lakin düşüncəni sərt çərçivələrə salmadığını iddia edir. Ona görə, insanlar müxtəlif dillərdə danışa bilsələr də, dünyanı eyni şəkildə qavraya bilirlər. Onun fikrincə, fərqli dillər danışan insanlar fərqli düşünmür, sadəcə olaraq, dünyanı anlamaq üçün müxtəlif dil formalarından istifadə edirlər. Tədqiqatçı Sapir-Vorf nəzəriyyəsinin həddindən artıq ümumiləşdirmələr etdiyini və dillər arasındakı fərqlərin insan düşüncəsi üzərində böyük təsir göstərdiyinə dair yetərli dəlillərin olmadığını bildirir [6, s.56].

Texnologiyanın və sosial medianın inkişafı ilə OK abreviaturası daha da geniş yayılmış və gündəlik kommunikasiya vasitəsi kimi istifadə edilməyə başlanmasının izahını da bununla əlaqələndirmək mümkündür. SMS, e-poçtlar və sosial media platformalarında “OK” ən çox istifadə olunan razılıq bildirmə və ya təsdiq ifadəsinə çevrilmişdir. Onun sadə və hər yerdə başa düşülən xarakteri texnologiya ilə əlaqəli koqnitiv proseslərdə önəmli yer tutur.

Nəticə. Texnologiya və abreviaturalar arasında mövcud olan əlaqə, dilin təkamülündə mühüm rol oynamağa davam edir. Abreviaturaların geniş yayılması, dildə qısaldılmış ifadələrin təşəkkül tapması informasiyanın koqnitiv emalı prosesinə yeni imkanlar gətirmişdir. Bu məqalədə göstərilən araşdırmalar, abreviaturaların yaddaş, qavrama və dil biliklərinə təsirlərini ortaya qoyur və onların müasir kommunikasiya prosesində necə mühüm bir element olduğunu bir daha təsdiq edir.

“OK” abreviaturu sadə, yığcam və beynin qavrama prosesini asanlaşdıran xüsusiyyətlərə malikdir. Bu abreviaturanın beynin koqnitiv emal prosesində təsiri, onun qlobal ünsiyyətdə geniş istifadəsinə imkan vermişdir. Dilçilər və tarixçilər bu sözün beynəlxalq dilçiliyin mühüm elementi olduğunu vurğulayırlar və onun dünya dillərinə təsirinə araşdırmağa davam edirlər. “OK” abreviaturunun koqnitiv xüsusiyyətləri onun dil tarixində və müasir texnologiya ünsiyyətində əvəzsiz rol oynadığını göstərir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Baron, N. S. Always On: Language in an Online and Mobile World / N.S.Baron. — Oxord: Oxford University Press, 2008. — 304 p.
2. Crystal, D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language: [3rd ed.] / D.Crystal. — Cambridge: Cambridge University Press, 2018. — 688 p.
3. Crystal, D. *Txtng: The Gr8 Db8 / D.Crystal. — Oxford: Oxford University Press, 2008. — 256 p.
4. Herring, S. C. Computer-Mediated Discourse [In D. Tannen, D. Schiffirin, & H. Hamilton (Eds.) // The Handbook of Discourse Analysis, 2001. — pp. 612-634.

5. Ling, R. Text Messaging and IM: Linguistic Comparison of American College Data / R.Ling, N.S.Baron, // *Journal of Language and Social Psychology*, — 26(3), 2001, — pp. 291-298.
6. McWhorter, J. *The Language Hoax: Why the World Looks the Same in Any Language* / J.McWhorter. — Oxford: Oxford University Press, 2015. — 208 p.
7. Metcalf, A. OK: The Improbable Story of America's Greatest Word / A.Metcalf. — Oxford: Oxford University Press, 2010. — 240 p.
8. Tagliamonte, S. A. Linguistic Ruin? LOL! Instant Messaging and Teen Language / S.A.Tagliamonte, D.Denis. // *American Speech*, — 83(1), 2008. — pp. 3-34.
9. Thurlow, C. Generation Txt? The Sociolinguistics of Young People's Text-messaging [In J. Androulakis (Ed.)] // *Language and Communication*. — 2003. — pp. 201-218.
10. Антонов, В.П. Лингвопрагматический потенциал аббревиатурных антропонимов современной эпохи // *Вестник Красноярского государственного педагогического университета им. В.П.Астафьева*. — № 3, 2013. — с.189-194.
11. Вишнякова, Е.А. Аббревиация как лингвокреативная деятельность // *Научный результат. Вопросы теоретической и прикладной лингвистики*. — Т.5, №2, — 2019. — с. 11-22.
12. Дроздов, Р.К. К вопросу об использовании аббревиатурных образований в текстах СМИ // *Вестник КГПУ им. В.П.Астафьева*, — №4, — 2011. — с. 217-222.
13. Манджиева, С. В. Формы и принципы употребления аббревиатурной лексики в социальной сети Facebook / С. В. Манджиева, Я. Сынвон // *Иностранные языки: лингвистические и методические аспекты*. — № 40. — 2018. — с. 245-252
14. Молчанова, Л. В. Явление аббревиации в сопоставительном аспекте / Л.В.Молчанова, Л.Ю.Зубова // *Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация*.— № 2. — 2019. — с. 120-129.

Rəyçi: fil.e.d., dos. Nərmin Əbülfəz qızı Əliyeva